

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

AJÁNLÁSA

a gyermekek házi gyermekorvosi ellátása során keletkezett egészségügyi dokumentációjához való hozzáférés biztosításáról

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) az elmúlt időszakban több, egymással tartalmilag összefüggő bejelentés érkezett, amelyekben kiskorú gyermek bejelentők (ugyanazon jogi képviselő útján eljárva) azt sérelmezték, hogy az őket ellátó házi gyermekorvos a gyermek egészségügyi dokumentációjának, különösen a betegkartonnak a kiadását megtagadta, vagy a kérelemre nem válaszolt, a kérelem nyomán nem tett intézkedéseket. A jogi képviselő a házi gyermekorvosokhoz eljuttatott levelében minden esetben megjelölte, hogy a másolat oltásmentesítési eljárásban kívánják felhasználni, a másolat iránti kérelmet az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 15. §-ra alapozta, és a teljesítésre a legtöbb esetben öt napos határidőt szabott.

A Hatóság a bejelentésekhez csatolt dokumentumok vizsgálata során megállapította, hogy a dokumentációk kiadására irányuló kérelmek házi gyermekorvosok általi kezelése több esetben nem állt összhangban az általános adatvédelmi rendelet (GDPR)¹ érintetti joggyakorlásra vonatkozó rendelkezéseivel. Ezen tapasztalatokra tekintettel a Hatóság az Infotv. 38. § (4) bekezdés c) pontja² alapján az alábbi ajánlást teszi közzé annak érdekében, hogy elősegítse az egységes, jogszerű adatkezelési gyakorlat kialakítását az egészségügyi alapellátórendszerben.

I. Az egészségügyi dokumentációban szereplő egészségügyi adat és a házi orvos adatkezelői minősége

A GDPR 4. cikk 1. pontja értelmében személyes adatnak minősül minden olyan információ, amely azonosított vagy azonosítható természetes személyre (érintettre) vonatkozik. A GDPR 4. cikk 15. pontja alapján a gyermek egészségügyi állapotára, vizsgálataira, kezelésére vonatkozó információk egészségügyi adatnak minősülnek. A GDPR 9. cikk (1) bekezdése értelmében az egészségügyi adatok a személyes adatok különleges kategóriájába tartoznak.

A GDPR 4. cikk 2. pontja alapján a személyes adaton elvégzett bármely művelet – így annak rögzítése, nyilvántartása, őrzése, továbbítása is – adatkezelésnek minősül. Az általános adatvédelmi rendelet 4. cikk 7. pontja szerinti adatkezelő az e pontban meghatározottak szerinti érdemi döntéshozatali jogkörrel rendelkezik – az adatkezelés célját és eszközeit tagállami jog is meghatározhatja –, és egyúttal felelősséggel tartozik az adatkezeléssel kapcsolatos jogszabályi kötelezettségek teljesítéséért. Így többek között az adatkezelőnek eleget kell tennie az érintettek joggyakorlására vonatkozó igényének [általános adatvédelmi rendelet 12-23. cikk]. Ezen

¹ A GDPR elérhetősége:

A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2016/679/EU rendelet <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

² „A Hatóság a (2) és (2a) bekezdés szerinti feladatkörében különösen c) általános jelleggel vagy meghatározott adatkezelő részére ajánlást bocsát ki;

feltételeknek jelen esetben a gyermek háziórvosa tesz eleget, aki a gyermek részére egészségügyi szolgáltatást nyújt, a keletkezett egészségügyi dokumentációkat rögzíti, nyilvántartja és őrzi.

II. A betegkarton másolatának kiadására vonatkozó kötelezettség

Az adatvédelemre vonatkozó főbb szabályokat 2018. május 25-ig hazánkban az Infotv. tartalmazta, ezen időponttól kezdődően a GDPR a hatálya alá tartozó adatkezelésekre kötelezően és közvetlenül alkalmazandó.

A GDPR alkalmazása előtti szabályozás szerint az érintett az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényben (Eütv.) a betegjogi cím alatt részletezett módon és az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvényben (Eüak.) foglaltak alapján volt jogosult az egészségügyi dokumentáció másolatának igénylésére – és ez a rendelkezés is elkülönült attól, hogy az ellátás végén a beteg az ambuláns lapot, zárójelentést egyébként kézhez vette –, és ettől függetlenül illeték meg az Infotv.-ben szabályozott adatkezelési érintetti jogok a tájékoztatásra vonatkozóan. Az Infotv. az érintett tájékoztatása során nem írta elő a kezelt adatok másolata kiadásának kötelezettségét, míg az egészségügyi ágazati szabályozás ezt biztosította az érintett részére.

A GDPR szabályainak hazai jogharmonizációja során a jogalkotó egybe terelte az eddigi ágazati szabályt és a GDPR által biztosított hozzáférési és másolatkérési jogot, így a dokumentációról való másolat biztosítása során kizárólag a GDPR szabályai alkalmazandóak [Eütv. 24. § (2)]. Ezt indokolta, hogy a GDPR (63) preambulumbekkezdése is megfogalmazza, miszerint a hozzáférési jog *„magában foglalja az érintett jogát arra, hogy az egészségi állapotára vonatkozó személyes adatokhoz - mint például a diagnózis, a vizsgálati leletek, a kezelőorvosok véleményei, valamint a kezeléseket és a beavatkozásokat tartalmazó egészségügyi dokumentációk – hozzáférjen”*.

A hazai egészségügyi tárgyú szabályozás módosításával az egészségügyi dokumentáció esetében a másolat kérése tehát nem csupán az adatkezelés jogszerűségének ellenőrzéseként, hanem kvázi betegjogként is megjelenik.

Ez utóbbi azért lényeges, mert a hozzáférési jog gyakorlója gyakorolhatja e jogát az általános hozzáférési cél okán, tehát hogy valamely adatkezelési körülmény jogszerűségéről meggyőződjön, ugyanakkor egészségügyi dokumentáció esetében – az ágazati szabály hatályaon kívül helyezésével – a dokumentáció másolatának igénylésekor az igénylés célja általában nem az adatkezelésnek az ellenőrzése, hanem az érintettnek a rá vonatkozó adatoknak, egészségügyi iratoknak a birtokba vétele, ami betegjogként fogalmazódik meg.

A GDPR 15. cikke biztosítja az érintett hozzáférési jogát, mely alapján az érintett jogosult információt kapni az adatkezelőtől a személyes adatai kezelését érintő információkról, illetve a (3) bekezdés³ a személyes adatok másolatára való jogosultságot állapítja meg. A hozzáférési jog keretében az érintett jogosult a teljes, róla kezelt személyes adatállomány másolatát megkapni. Kiskorú érintett esetében a GDPR által biztosított érintetti jogokat a gyermek a törvényes képviselője útján gyakorolja.

³ „Az adatkezelő az adatkezelés tárgyát képező személyes adatok másolatát az érintett rendelkezésére bocsátja. Az érintett által kért további másolatokért az adatkezelő az adminisztratív költségeken alapuló, észszerű mértékű díjat számíthat fel. Ha az érintett elektronikus úton nyújtotta be a kérelmet, az információkat széles körben használt elektronikus formátumban kell rendelkezésre bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri.”

Az Európai Unió Bírósága C-307/22. sz. ügyben született ítélete értelmében⁴ kiemelendő, hogy egészségügyi dokumentáció esetében az érintettnek nem kell indokolnia, hogy milyen célból kéri a személyes adatai kiadását, és az adatkezelőnek nincsen joga az érintett szándékait vizsgálni, annak alapján mérlegelni a kérelem teljesítését. Bár a vizsgált esetekben a bejelentők megjelölik, hogy oltásmentesítési eljárás céljából kéri a betegkartonok kiadását, ez jelen esetben – még ha a felhasználás célja az ellátó orvos egyéni értékítéletével ellentétes is – nem minősül jogszerű megtagadási oknak. A Hatóság fontosnak tartja rögzíteni azt is, annak ellenére, hogy a bejelentésekhez csatolt dokumentumok szerint egyazon jogi képviselő útján benyújtott, másolat iránti kérelmek mindegyike az Infotv. 15. § -ára – tehát a jelen viszonylatban több, mint 7 éve nem alkalmazandó jogszabályhelyre – hivatkozik, amennyiben a kérelemből egyértelműen kitűnik, hogy az a gyermek egészségügyi dokumentációja másolatának kézhezvételére irányul, az orvos a hibás törvényi hivatkozást nem hivatkozhatja a kérelem teljesítésének megtagadási okaként, mert az érintetti joggyakorlási kérelmet tartalma szerint kell elbírálni.

Az általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (2) bekezdésében foglaltak értelmében az adatkezelő elősegíti az érintett 15-22. cikk szerinti jogainak a gyakorlását. A GDPR 12. cikk (3) bekezdés alapján az adatkezelő indokolatlan késedelem nélkül, de mindenféleképpen a kérelem beérkezésétől számított egy hónapon belül tájékoztatja az érintettet a 15-22. cikk szerinti kérelem nyomán hozott intézkedésekről.

A GDPR 12. cikk (5) bekezdése rendelkezik azon esetekről, amikor az adatkezelő megtagadhatja az érintetti kérelem alapján történő intézkedést: ha az érintett kérelme egyértelműen megalapozatlan vagy - különösen ismétlődő jellege miatt – túlzó. Azonban a GDPR 12. cikk (4) bekezdése értelmében ebben az esetben is késedelem nélkül, de legkésőbb a kérelem beérkezésétől számított egy hónapon belül tájékoztatja az érintettet az intézkedés elmaradásának okairól, valamint arról, hogy az érintett panaszt nyújthat be valamely felügyeleti hatóságnál, és élhet bírósági jogorvoslati jogával.

Nem releváns tehát a kérelmekben a jogi képviselő által a teljesítésre rendszerint megszabott öt napos határidő, és nem szükséges annak figyelembevétele sem, mert az érintetti kérelem teljesítésére nyitva álló határidőt, illetve a kérelem nyomán teendő intézkedések határidejét a GDPR egy hónapon határozza meg.

III. A díjmentesség elve

A GDPR 15. cikk (3) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy az érintetti kérelemre kiadott személyes adatok első másolata térítésmentes. Az adatkezelő tehát nem jogosult adminisztrációs díjat, kezelési költséget, vagy egyéb jogcímen ellenértéket felszámítani az első másolat kiadásáért. Költségtérítés kizárólag további másolatok esetén alkalmazható, arányos és igazolt módon.

IV. A kiadás módja és formája

Az ajánlással érintett betegdokumentációban szereplő adatok tekintetében érintettnek a gyermek minősül, azonban mivel az érintetti jogokat a gyermek a törvényes képviselője útján gyakorolja, az

⁴<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=279125&pageIndex=0&doclang=hu&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2024027>

egészségügyi dokumentáció a kiskorú érintett esetében csak a törvényes képviselő részére adható ki. Ügyvéd részére történő kiadáshoz szükséges meghatalmazást is kizárólag a kiskorú érintett törvényes képviselője adhat.

Amennyiben az orvos közvetlenül a törvényes képviselőtől e-mail útján kapja meg a másolat iránti kérelmet, és vele korábban is rendszeres elektronikus kapcsolattartást folytatott, amely alapján megalapozottan állapítható meg, hogy a megadott e-mail címet valóban a kiskorú törvényes képviselőre jogosult szülő használja, úgy a kérelem beérkezettnek és érvényesnek tekintendő. Ellenkező esetben – különösen, ha az igénylő személyazonosságával kapcsolatban kétség merül fel – az adatkezelő a GDPR 12. cikk (6) bekezdése⁵ alapján jogosult és köteles kiegészítő információt kérni annak érdekében, hogy meggyőződjön a kérelmező személyazonosságáról és jogosultságáról.

A GDPR 15. cikk (3) bekezdése azt is rögzíti, hogy amennyiben az érintett a kérelmet elektronikus úton nyújtja be, az adatkezelő köteles az információkat széles körben használt elektronikus formátumban rendelkezésre bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri. Az elektronikus úton történő teljesítés több módon történhet.

Az egészségügyi szolgáltató köteles a törvényben meghatározott adatokat, leleteket, eredményeket az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térbe (EESZT) feltölteni. Az EESZT rendszeréhez minden érintett külön eljárásrend és intézkedés útján férhet hozzá, a törvényes képviselőnek Kormányablaknál történő személyes megjelenéssel kell kezdeményezni a gyermek EESZT-ben tárolt adataihoz való hozzáférési jogosultság biztosítását. A Hatóság álláspontja szerint a szolgáltató a hozzáférés teljesítésekor hivatkozhat arra, tájékoztathatja a szülőt arról, hogy a kért iratok ebből a forrásból elérhetőek. Az általános adatvédelmi rendelet (63) preambulumbekkezdése is rögzíti, hogy *"ha lehetséges, az adatkezelő távoli hozzáférést biztosíthat egy biztonságos rendszerhez, amelyen keresztül az érintett a saját személyes adataihoz közvetlenül hozzáférhet"*. A Hatóság álláspontja ugyanakkor az, hogy ez a lehetőség kizárólag akkor áll fenn, ha a szolgáltató meggyőződik arról, hogy az érintett gyermek törvényes képviselője rendelkezik a gyermek EESZT-jéhez való hozzáféréssel, továbbá az általa igényelt iratok ott maradéktalanul elérhetőek.

Az egészségügyi dokumentáció e-mail útján történő továbbítása esetén az adatbiztonsági követelmények fokozott biztosítása szükséges. Megfontolandó, hogy mi az az eljárásrend, szervezési, technikai intézkedés, ami a célt legmegfelelőbben szolgálja. A gyakorlat számos ide vonatkozó megoldást ismer (pl. jelszóval védett mellékletek, kétszintű azonosítás, SMS-ben küldött jelszó, e-mail cím hitelesítése e-mailben kiküldött URL-re történő kattintás útján, stb.). Amennyiben kétség merül fel a biztonságos továbbítás körülményeivel kapcsolatban, tekintettel a háziorvosi ellátás személyes jellegére, az adatoknak adathordozóra másolt példányának személyes megjelenés során történő átadása is megfelelő megoldás lehet.

Fontos hangsúlyozni továbbá, hogy a GDPR 15. cikk (4) bekezdése szerint a másolat igénylésére vonatkozó jog nem érintheti hátrányosan mások jogait és szabadságait, tehát az orvosoknak úgy kell biztosítani a dokumentációkiadást, hogy harmadik személyek adatai jogosulatlanul ne váljanak megismerhetővé. Az Eütv. 24. § (5) bekezdése is előírja, miszerint amennyiben a betegről készült egészségügyi dokumentáció más személy magántitokhoz való jogát érintő adatokat is tartalmaz, annak csak a betegre vonatkozó része tekintetében gyakorolható a betekintési, illetve a (3) bekezdésben említett egyéb jogosultság.

⁵ „A 11. cikk sérelme nélkül, ha az adatkezelőnek megalapozott kétségei vannak a 15-21. cikk szerinti kérelmet benyújtó természetes személy kilétével kapcsolatban, további, az érintett személyazonosságának megerősítéséhez szükséges információk nyújtását kérheti.”

A Hatóság e helyütt jegyzi meg, hogy kiskorúak esetén mind a betegjogok és kötelezettségek alanya, mind – a fent említettek szerint – a személyes adatok kezelésének érintettjeként az adatkezelés alanya a gyermek. A szülő mint törvényes képviselő nem saját jogán, hanem a gyermek nevében és képviselőként eljárva tehet jognyilatkozatot, így a vizsgált esetekben a másolat kiadásának megtagadásával nem a törvényes képviselő jogának sérelme merül fel. A betegjogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése, valamint az adatkezelési jogok gyakorlása során is előfordulhat érdekellentét, ekkor a szülő nem képviselheti a gyermeket annak érdekében ellentétes kérdésben. Azonban a Hatóság álláspontja szerint ilyen érdekellentét pusztán az egészségügyi dokumentáció másolatának igénylése során alapesetben nem merül fel.

V. Utólagos hatósági ellenőrzés

Nem elegendő a GDPR-nak való megfelelés, azt *igazolni* is tudni kell a Hatóság felé. Amennyiben az adatkezelő az adatkezelés megfelelőségét (például a hozzáférési kérelem teljesítését) nem tudja igazolni a Hatóság felé, és a Hatóság emiatt nem tudja az adatkezelés jogszerűségét ellenőrizni, akkor a Hatóság megállapíthatja az elszámoltathatóság elvének – azaz a GDPR 5. cikk (2) bekezdésének – a sérelmét.

A Hatóság felkéri a Házi Gyermekorvosok Egyesületét a közreműködésre, hogy tagjaival ismertesse meg az ajánlás tartalmát a hozzáférési kérelmek megfelelő teljesítése érdekében.

A Hatóság felhívja a figyelmet arra, hogy az általánostól eltérő eseteket egyedi eljárás keretében is vizsgálhatja.

Budapest, 2025. december 17.

Dr. habil. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár